

**Міністерство освіти та науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
імені Івана Зязюна
Inštitút Juraĵa Páleša v Levoči in The Catholic University in Ružomberok (Slovakia)
Institute of physiology and pathology of hearing (Poland)
International Center of Hearing and Speech MEDINCUS (Poland)
Всеукраїнський респіраторний клуб
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науково-методичний тренінговий центр соціального і
професійного розвитку людини
Науково-методична Лабораторія з охорони, розвитку та вдосконалення голосу
представників голосомовних професій**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції

**«ГОЛОС ПРЕДСТАВНИКІВ ГОЛОСОМОВНИХ ПРОФЕСІЙ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ»**

16 квітня 2019 року

Харків 2019

УДК 37.013:612.78
ББК 74.580.22

Збірник наукових праць I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Голос представників голосомовних професій : актуальні проблеми, досвід та інновації» - Харків: ХНПУ, 2019. – 165с.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол №4 від 10.05.2019 р.*

Видається в електронному вигляді

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2019

<i>Самарська О. Л.</i> Дикція та артикуляція як важливі елементи роботи над вокально-хоровим твором.....	142
<i>Сімакова С. І.</i> Феномен художнього образу в науковій проєкції.....	146
<i>Тризна В. В.</i> Становлення жанру естрадної пісні на Україні: витоки та періодизація.....	149
<i>Хуторська А. Й.</i> Використання традиційних та новітніх методів навчання співу для подолання негативного впливу сучасної поп-культури на співаків-початківців.....	153
<i>Царук С. М.</i> Вокальна школа професора О. Мишуги (поч. ХХ ст.).....	156
<i>Чжоу Мін</i> Виховання естетичного смаку в майбутніх музично-педагогічних працівників засобами голосової культури.....	163

СТАНОВЛЕННЯ ЖАНРУ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ НА УКРАЇНІ: ВИТОКИ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

Сучасне музикознавство як вітчизняне, так і зарубіжне порівняно недавно почало вивчати питання, пов'язані з естрадою взагалі і естрадною піснею зокрема. Сучасні українські науковці М. Макаренко, М. Мельник, М. Мозговий, Ю. Панасьє, В. Плахотнюк досліджують проблеми етнокультурології естради. Дисертаційне дослідження Т. Рябухи присвячене вивченню витоків та інтонаційних складових сучасної української естрадної пісні, Я Курганова вивчає проблеми, пов'язані з естрадно-вокальним виконавством на сучасному етапі. Естрада як сучасний жанр мистецтва привертає увагу науковців у контексті визначення її місця в шоу-бізнесі (В. Откидач), жанрових ознак української естрадної пісні (М. Мозговий), співвідношення естради та фольклору (В. Тормахова), технології (Н. Дрожжина) та методики викладання естрадного співу (О. Хижко).

Естрадна пісня один із найпопулярніших видів професійного виконавства. Без неї важко усвідомити значущість таких сценічних жанрів, як театральна вистава чи естрадне ревю. Розуміння феномена естрадної пісні вимагає вивчення та осмислення особливостей її виникнення, розвитку в системі духовної культури нації, трансформації естетичних запитів і проблем мистецького життя. Сьогодні, коли культурологічна ситуація постійно змінюється, ми мусимо поглянути на жанр естрадної пісні з точки зору розвитку її основних художніх тенденцій, творчого потенціалу та її відповідності до потреб сучасної публіки.

Науковці (І. Калиниченко, М. Мозговий та ін.), досліджуючи виникнення та розвиток української естрадної пісні, виокремлюють декілька періодів. Так, М. Мозговий запропонував таку періодизацію:

- перший період (1962 – 1969 рр.) – становлення естрадної та біт-музики в Україні;

- другий період (1969 – кінець 70-х рр.) – зростання професіоналізму музикантів, формування українських вокально-інструментальних ансамблів;
- третій період (1980 – 1986 рр.) – виникнення перших рок-груп;
- четвертий період (1986 – 1990 рр.) – формування української національної самобутньої естради;
- п'ятий період (з 1991 р. – до наших днів) – перспективний розвиток української пісенної естради [1, с. 53].

Перший період представлений такими корифеями, як О. Білаш, П. Майборода та І. Шамо. У той же час починається мистецька діяльність молодих композиторів Б. Буєвського, А. Пашкевича, С. Сабадаша та ін. Естрадні пісні того часу виконувалися під акомпанемент оркестру (естрадного, естрадно-симфонічного, народних інструментів). Основний зміст перших українських естрадних пісень містив мотиви любові до рідного краю, до матері, а також любовна лірика. Найвідомішими піснями першого періоду української естради були: «Пісня про рушник», «Два кольори», «Черемшина», «Чорнобривці», «Летять, ніби чайки», «Києве мій», «На долині туман», «Марічка», «Степом, степом». Видатні виконавці першого періоду становлення української естрадної пісні були Д. Гнатюк, М. Кондратюк, Ю. Гуляєв, К. Огневий, Д. Петриненко, А. Мокренко, О. Таранець та ін., які заклали фундамент подальшого розвитку цього жанру.

Другий період розвитку української естрадної пісні характеризується активною індивідуалізацією творчості композиторів, значним пошуком в їхній творчості нових прийомів і засобів виразності, наслідком чого стало розширення пісенного діапазону, включення творів нових жанрів (від аранжувань народних пісень до появи справжніх шлягерів). Найбільш визначними постатями цього періоду є композитори В. Івасюк, І. Поклад та ін. Найбільш популярними естрадними співаками цього періоду є В. Зінкевич, Н. Яремчук, С. Ротару.

Третій період розвитку української естрадної пісні відзначився швидкою комерціалізацією концертної діяльності, наслідком якої стали

підвищення вимог до візуального компоненту концертів, поява нових видів електронних музичних інструментів, а потреба в обміні досвідом спричинила значне розширення фестивально-конкурсного руху в естрадній сфері. У цей період на естраді з'являються В. Білоножко, І. Бобул, М. Гнатюк, А. Кудлай, Л. Сандулеса, В. Удовиченко. Величезною популярністю користувалися й вокально-інструментальні ансамблі «Смерічка», «Кобза», «Водограй», «Світязь», «Арніка» та ін.

Четвертий період становлення української естрадної пісні визначився тим, що її основні жанри детермінувалися різновидами музично-естрадних стилів (рок та його різновиди, джазові твори та аранжування, поп-жанри, обробки фольклору та ін.). В українській естраді вони представлені зразками творів шлягерного типу, які органічно впливають із відповідних традицій європейської загалом (диско, рок-н-ролу, деяких різновидів танців) та української, зокрема, популярної музики. Найбільш популярними митцями цього періоду були О. Злотник, О. Гавриш, Г. Татарченко, Л. Попернацький, В. Корепанов, М. Гаденко, М. Мозговий, П. Дворський. Найвідоміші виконавці – В. Зінкевич, І. Бобул, П. Дворський, Л. Сандулеса, Р. Кириченко, А. Кудлай, О. Білозір, Н. Шестакова, Н. Шестак, П. Зібров.

П'ятий період розвитку естрадної пісні на Україні виділяється прагненням її представників якомога тісніше інтегруватися у світовий ринок шоу-бізнесу і стрімко адаптуватися до нових, ринкових відносин. Цей процес супроводжується становленням самодіяльних авторів і виконавців авторської пісні, формуванням клубів та театрів мистецької молоді, з яких згодом вийшли талановиті естрадні музиканти й поети. Особливо важливо те, що українська естрадна пісня в контексті історичних подій кінця ХХ ст. в її образно-тематичному, структурно-функціональному єднанні, а також у суспільному сприйнятті жанру відіграла вагому роль у формуванні національної гідності та свідомості українців, стала чинником світоглядного масштабу. Найбільш популярними виконавцями сьогодення є О. Пономарьов, З. Огневич, Р. Лижичко, Т. Кароль, М. Бурмака, І. Білик, Н. Могилевська та ін.

В українській пісенній естраді останніх років науковці (Н. Рябуха) виділяють такі види жанрової стилістики: *естрадно-романсова* (В. Гришко, О. Пономарьов, І. Білик, В. Козловський, С. Вакарчук, Т. Кароль); *поп-шлягерна* (І. Дорн, С. Лобода, В. Брежнева, О. Вінницька, М. Барських, С. Ротару, З. Огневич, Руслана, О. Полякова, Н. Могилевська, А. Лорак, Тагабагова, Гайтана, Д. Клімашенко, Є. Власова, К. Бужинська, М. Собко, Міла Нітіч, П. Зібров, Юлія Войс, Ж. Фокін); *естрадно-джазова* (Джамала, Лаура Марті, Крістіна Марті, Юлія Рома); *фолк-естрадна* (Ілларія, Т. Матвієнко, Н. Матвієнко, Іванка Червінська); *шансон* (О. Віннк, І. Зіновська, В. Данилюк, Т. Дьяченко, С. Піскун, Д. Гольцов) [2, с. 12].

Отже, становлення української естрадної пісні відбувається в руслі професіоналізації кадрів традиційних жанрів і запозичення деяких видів західного масового мистецтва. Можна констатувати посилення тенденцій жанрової диференціації репертуару, стимулювання синтезу різноманітних видів мистецтва у зв'язку із суспільними потребами специфічної музично-виконавської діяльності. Важливою рисою розвитку сучасної вітчизняної естрадної пісні є її дедалі тісніша взаємодія зі світовим ринком шоу-бізнесу.

Список використаних джерел

1. Мозговий М. П. Становлення та тенденції розвитку української естрадної пісні: дис... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.01 «Теорія і історія культури» / М. П. Мозговий. – К., 2007. – 175 с.

2. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Т. М. Рябуха. – Х., 2017. – С. 3.

3. Кузьмічова В. А. До витоків становлення ідей вищої музичної освіти на Україні (XVII – XIX ст.) / В. А. Кузьмічова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. 2014. – Вип. 42. – Ч. 4. – С. 184 – 189.